

Chr. Spiritualiteit Neven traject B Esche - Klooster Frenswegen.

André Pelgrim: Compositie met Labyrint en Nautilus

Het labyrint van het leven

In *Compositie met Labyrint en Nautilus* speelt de Nautiluschelp een centrale rol. Door overeenkomsten in vorm en lijnenpatroon verwijst de schelp naar het labyrint. Het labyrint heeft een bijzondere en intrigerende vorm. Bij het woord 'labyrint' denken we vaak aan een doolhof, of ook andersom: we denken dat een doolhof afgeleid is van een antiek labyrint. Het verrassende van dit lijnenpatroon is echter dat het geen doolhof is.

In de gotische kathedraal van Chartres (Frankrijk) bevindt dit labyrint met een middellijn van 12 meter zich op de vloer van de kerk. Om bij het hoofdaltaar te komen moest men eerst het labyrint 'doorlopen'. Men kon hierbij niet verdwalen, want de weg voert uitsluitend naar het middelpunt dat de hemel of ook Jeruzalem voorstelt. U begrijpt het al, dat labyrint staat voor de levensweg van de mens en die weg voert (weliswaar met omwegen) stellig naar het doel.

Nog iets bijzonders is de vormgeving van dit labyrint. Er zijn elf concentrische cirkels, elf, onvolmaakt, geen tien (decimale stelsel) en ook geen twaalf (apostelen). In dit cirkelpatroon vormen de dikke blauwe lijnen een

Pelgrimeren
in Groningen

kruisvorm. Als je het labyrint doorloopt, stuit je steeds op die kruisvorm, waar je moet omkeren en een andere richting inslaan. Deze symboliek gaf de christelijke bezoeker de gelegenheid om al lopend door het labyrint zijn eigen pad door de zondige wereld te overdenken en zich steeds opnieuw te richten op het hemelse Jeruzalem. Schuifelend over het patroon op de vloer bad men en vroeg men vergeving voor verkeerde afslagen. Om boete te doen kon men het pad ook op de knieën afleggen.

Het blauwe labyrint zouden we ook de wereld kunnen noemen – zó is het in deze compositie bedoeld. Centraal binnen deze figuur is een Christusmonogram geplaatst. Het zijn de I van 'Iesous' en de X van 'Christos', die in uiterste abstractie samengevoegd zijn tot een soort stervorm. Wellicht is dit niet het bekendste, maar in ieder geval wel het meest verbreide en oudste (11e eeuw) Christusmonogram.

In de prent zijn verder vroege levensvormen verwerkt als steen, fossiel en schelp, terwijl het woord 'eschaton', links van het labyrint, refereert aan de eindtijd. De blokletters staan voor geschreven woorden (de cultuur en het Woord) en de cijfers doen denken aan getallensymboliek. Centraal in het labyrint/de wereld staat het Christusmonogram, wat de middeleeuwse voorstelling van Christus als wereldheerser of *Pantokrator* in gedachten roept. Dit is het hart van de compositie. Ten slotte verlenen de kleuren rood en oranje het geheel warmte, liefde en leven.

André Pelgrim: *Compositie met Labyrint en Nautilus*, 2009, kleuren houtsnede, gedrukt van twee houtplaten, 39 x 50 cm, gedrukt op 300 GRS Hahnemuller in een oplage van 12 exemplaren.

André Pelgrim woont en werkt in Vlaardingen. Hij maakt voornamelijk houtsneden. In het najaar van 2010 verschijnt er in Vlaardingen een topografische uitgave waaraan hij, naast vele andere Vlaardingse kunstenaars, een belangrijke bijdrage zal leveren. Tevens zal er in het najaar een expositie zijn van (een deel van) het gemaakte werk.

De bespreking van dit werk werd eerder gepubliceerd in *Opbouw* 54, 7, april 2010.

ArtWay beeldmeditatie 18 juli 2010